

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Redactie-sekretariaat: Postbus 7176 te Amsterdam.

Administratie: Rotterdamse Rijkweg 174, Rotterdam-8

J. H. VEEFKIND — KROMMENIE

EEN CHRISTELIJK GEBED (5)

Johannes 17:11-13

■ En Ik ben niet meer in de wereld

'De wereld' staat voor 'de mensen'. En de mensen zijn in de weer voor Jezus. Soldaten trekken hun uitrusting aan. Schriftgeleerden worden voor een spoedvergadering uit bed gebeld. Een stadhouder en zijn vrouw hebben een slapeloze nacht. Scharen drommen door de straten van de stad.

Maar Jezus is al niet meer onder de mensen. Jezus is al niet meer in de wereld. Zijn uur heeft geslagen. Het uur van lijden en sterven. En het uur van opstaan en naar de Vader gaan.

■ Maar zij zijn in de wereld

'De wereld' staat voor 'de mensen'. En de mensen zijn in de weer voor Jezus' discipelen. Inkwartierders houden zich gereed. Kerkelijke en wereldlijke rechtbanken worden opgericht. Onder het volk wordt stemming gekweekt.

En de discipelen zijn midden onder de mensen. De discipelen zijn midden in de wereld. Zij worden platgedrukt, onder de voet gelopen op deze verwarde vrijdag. Zij blijven alleen achter.

■ En Ik kom tot U

Zij blijven, maar Ik ga — zegt Jezus tot zijn Vader. Ik kan Petrus nog eens van verre aankijken, en dan weent hij bitter. Ik kan Johannes nog eens van verre een opdracht geven, en dan neemt hij moeder Maria bij zich in huis. Maar Ik ben al weg, Ik ben al op weg naar U toe. En waar Ik heen ga, kunnen zij Mij nu niet volgen.

Ook daarom bidt Jezus voor zijn discipelen. Jezus bidt voor zijn discipelen ter ere van God en om Jezus' wil. Maar Hij bidt ook voor zijn discipelen ter wille van henzelf. Dáárom bidt Jezus voor zijn discipelen: tot eer van God en tot redding van de mens. En de redding van de mens (Luther) is de eer van God (Calvijn).

■ Heilige Vader, bewaar hen in uw naam, die Gij Mij gegeven hebt

De enige echte God heeft aan de tweede echte mens zijn naam gegeven. Jezus is: de Zoon des Vaders. En de Zoon heeft een aard naar zijn Vader. De Zoon is sprekend de Vader. Jezus is het beeld, de transparant, de afdruk van God.

Die afdruk van God in de mensenwereld mag niet verloren gaan. Jezus gaat weg uit de wereld. Maar de afdruk van God mag niet weggaan uit de wereld. Die afdruk moet gecopiëerd, vermenigvuldigd worden onder de mensen.

Wie Jezus hoorde, hoorde God. Wie de discipelen hoort, moet Jezus en dus God horen. De Zoon was de transparant van de Vader. De discipelen moeten de transparant van de Zoon en dus van de Vader zijn. Vader — bidt Jezus — geheiligt worde uw naam. Geef, dat elk als kind op U gelijk, dat in zijn doen en laten uw beeltenis blijkt!

■ Dat zij één zijn zoals Wij

Jezus bidt niet om de logge eenheid van de katholieke kerk. Jezus bidt ook niet om de valse eenheid van de oecumenische beweging. Jezus bidt zelfs niet om de eenheid van de gelovigen met elkáár.

Maar Jezus bidt om de eenheid van de discipelen met de Vader en de Zoon! „Dat zij één zijn zoals Wij één zijn.“

De Vader en de Zoon zijn één. Wie de Vader is, kun je zien aan de Zoon. Jezus? — Sprekend God!

Precies zo moeten de-Vader-en-de-Zoon en de discipelen één zijn. Wie de Vader en de Zoon zijn, moet je kunnen zien aan de discipelen. De discipelen? — Sprekend Jezus! En dus: sprekend God!

Jezus bidt om de vervulling en de onthulling van Psalm 8: „Wat is

de mens, dat Gij zijner gedenkt, en het mensenkind, dat Gij naar hem omziet? Toch hebt Gij hem bijna goddelijk gemaakt, en hem met heerlijkheid en luister gekroond!”

■ Zolang Ik bij hen was, bewaarde Ik hen in uw naam, die Gij Mij gegeven hebt, en Ik heb over hen gewaakt

De leermeester is de samenbindende kracht. Als de leermeester wegvalt, valt de leerlingenkring uiteen. Wij — die dit schrijven en lezen — hebben dit aan den lijve ondervonden.

Jezus heeft zijn leerlingen gestempeld. En nu Hij uit de wereld weg gaat, mogen zijn leerlingen dat stempel niet kwijt raken. Daarom vraagt Hij aan de Vader, zijn werk over te nemen. Vergader, bescherm en onderhoud mijn leerlingen. En mijn leerlingen zijn uw beeld dragers.

■ En niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon des verderfs

Calvijn zegt: Judas behoorde niet tot „de echte kudde Gods, toch gaf de waardigheid van zijn ambt de schijn alsof 't was.”

Maar Jezus zegt: Twaalf mensen heeft de Vader Mij gegeven, over twaalf mensen heb Ik gewaakt. Maar één heeft niet gewild. Die ontdekte God niet in Jezus. Die was niet verrukt over deze ontdekking.

Dat was niet de schuld van de Vader. Ook Judas heeft de Vader aan de Zoon gegeven. Dat was niet de schuld van de Zoon. Ook Judas heeft Jezus bewaakt. Maar dat was de schuld van Judas zelf. Judas heeft niet gewild.

Elf hebben wel gewild, en dat is een groot wonder. Eén heeft niet gewild, en dat is een diep raadsel. En het is maar goed voor ons, als dat raadsel een raadsel blijft.

■ Opdat de Schrift vervuld werd

De Schrift zei niet, dat Judas móést afvallen. De Schrift zei, dat Judas zóú afvallen (Psalm 55). De Schrift zegde niet vóór, de Schrift voorzegde.

Zeg daarom niet: „Zo schuldig is de Schrift en dus de Geest die door de Schrift spreekt.” Maar zeg: „Zo nuchter is de Schrift en dus de Geest die door de Schrift spreekt.” Wat David overkwam, is Davids grote zoon overkomen en zal de kerk van alle tijden overkomen. De zoon des verderfs kun je niet vasthouden. Dat kan geen mens. Dat kan zelfs de tweede mens niet. Dat kunnen zeker de derde, de vierde en de miljoenste mens niet. En dit is en blijft een diep raadsel.

■ Maar nu kom Ik tot U en Ik spreek dit in de wereld, opdat zij ten volle mijn blijdschap in zichzelf mogen hebben

'De wereld' staat voor 'de mensen', staat zelfs voor de elf mensen die Jezus' vrienden zijn. Hun heeft Hij Gods woord gegeven, opdat zij Gods woord zouden doorgeven.

Gods woord geven is blijdschap, blijdschap voor Jezus. Gods woord doorgeven is blijdschap, blijdschap voor Jezus' discipelen. Het is blijdschap, enkel blijdschap, om een danklied te geven en door te geven (Jesaja 12):

Looft de HERE, roept Hem aan,
meldt de volkeren zijn daán,
geeft alom getuigenis
dat zijn naam verheven is.
Grootse dingen deed de HERE;
dit moet heel de aard betuigd.
Jubelt, Sionieten, juicht,
groot is onder u de HERE.

In dit nummer:

Pagina 181

Ds J. H. Veeffkind,
Een christelijk gebed (6)

Pagina 182

Ds H. Smit,
Confessionalisme

Pagina 183

Drs H. E. S. Woldring,
Smaakmakers

Pagina 184-185

D. W. L. Milo,
Bankgeheimpjes
Ds H. Amelink,
De brief aan de Efeziërs

Pagina 186

C. J. Fieren, arts,
Euthanasie

H. SMIT — DEN HELDER

CONFESSIONALISME

■ De bijbel een oerwoud?

Het is wel bekend, dat de reformatoren grote nadruk hebben gelegd op de **duidelijkheid** van de Schrift. Daarmee protesteerden zij tegen de opvatting van Rome, dat de bijbel voor de „leken” een **gesloten** boek is en dat het „leer-gezag der kerk” die bijbel moet **openen**. Door deze gedachte werd het de christenen onmogelijk gemaakt de stem van de Goede Herder rechtstreeks te horen en te herkennen. Er zat immers een instantie tussen — de geestelijkheid. En die trok het geloofsvertrouwen feitelijk naar zichzelf toe. Als de „leken” maar geloven wat de kerk gelooft...

Men sprak daarbij graag over de leiding van de Heilige Geest. Maar die leiding kreeg dan in het kerkelijk leergezag een zeer „massieve” gestalte. En dat ging ten koste van de bijbel zelf. Die verdween zakelijk op de achtergrond. Geen wonder dat de reformatoren met nadruk de duidelijkheid van de Schrift naar voren brachten en dat art. 7 NGB zegt, dat al hetgeen de mens schuldig is te geloven om zalig te worden in de Schrift **genoegzaam** (= op een genoegzame manier!) geleerd wordt.

En toch is het ook voor de kerken van de reformatie telkens weer verleidelijk geweest om de duidelijkheid van de bijbel zakelijk te gaan ontkennen en het feitelijke gezag in de kerk in handen te leggen van een andere instantie. Daarbij bleef men — net als Rome trouwens! — de bijbel als Gods Woord erkennen.

Zo kan men, wanneer iemand zich op de bijbel beroept, nog wel eens te horen krijgen, dat zo'n beroep toch eigenlijk niets zegt, omdat iedere ketter natuurlijk wel zijn letter zal hebben! En daarin kun je toch vaak een verholde kritiek op de bijbel zelf beluisteren! Die bijbel is dan toch eigenlijk een soort waarheden-oerwoud, waarin je alle kanten uitkunt! We kunnen niet zonder een gids, die ons door de verwarring van bomen en struiken heen op de goede weg blijft leiden. Aan die gids willen we dan ons wel en wee graag toevertrouwen. Maar wie of wat kan als die gids optreden?

■ Kwalijke vacature!

Zo heeft het wegvallen van het roomse leergezag bij vele reformatische christenen een „vacature” achtergelaten. En dat ondanks de goede belijdenis van art. 7 NGB. Het goddelijk gezag van de bijbel werd beleden. Maar als

je daarnaast en daarbij de duidelijkheid van de Schrift niet naar voren brengt, dan kan dat goddelijk gezag om zo te zeggen nergens landen! Het komt niet echt binnen in onze kerkelijke mensenwereld. Daarom wordt er gezocht naar een instantie die feitelijk en zakelijk dat gezag **óverneemt**.

Voor de vervulling van de genoemde vacature is de belijdenis telkens weer een gedwongen gegadigde. Gedwongen! Zelf moet zij er niet van hebben — lees art. 7 NGB maar eens door. Maar het gaat haar net als de heiligen — art. 26 NGB —, die men is gaan vereren, „doende hetgeen zij nooit gedaan noch begeerd hebben...”. Zoals de heiligen Christus niet wilden verdringen, zo wil de belijdenis het Woord van God niet verdringen. Toch kan dat zomaar gebeuren. De bijbel behoudt het goddelijk gezag. Dat is van een hemelse signatuur. Maar tot opperrechter hier op aarde wordt de belijdenis benoemd! Zo gaat het, wanneer de duidelijkheid van de bijbel niet meer wordt beleden. En daar hebben we nu het **confessionalisme**!

We doen er niet goed aan dat confessionalisme te typeren als een „overwaardering” van de belijdenis. Evenmin als we bijvoorbeeld bigamie moeten verklaren uit een „overwaardering” van het huwelijk. Neen, het is hier geen zaak van maat of graad. De belijdenis krijgt een plaats die zij niet kan en wil innemen. Ze komt op een eenzame hoogte te staan. Ze wordt van haar wortel en bron, de Heilige Schrift, geïsoleerd. Oorspronkelijk uit de bijbel getrokken komt zij nu tegenover de bijbel te staan. Als een zelfstandigheid. Zij komt zelfs boven de bijbel te staan. Als opperrechter! En dan gaat het verkeerd.

■ Geringe schade?

Ik kan me voorstellen dat heel wat mensen de aangerichte schade toch gering achten. Laten we nuchter zijn, zo zeggen ze. We hebben een goede belijdenis die met Gods Woord overeenkomt. En juist vanwege die overeenkomst zal een confessionalist dus heus nog wel goed uitkomen!

Maar dan zien we iets belangrijks over het hoofd. Zeker, als ik belijd, dat Jezus de Christus is, de Zoon van God, dan komt die belijdenis geheel overeen met Gods Woord. Maar in Joh. 20:31 zegt de apostel toch méér over de relatie tussen Gods Woord en de belijdenissamenvatting. Alle genoemde tekenen zijn geschreven, opdat wij (blijven) geloven, dat Jezus de Christus is...

Daar wordt in de relatie evangelie—belijdenis het element van **kracht** binnengebracht. Het evangelie **brenkt** ons tot de belijdenis. Zonder dat evangelie worden de diepste en de grootste woorden schitterende omhulsels van onze armoede. We zeggen ze wel. Maar wat zeggen ze ons nog? Al de beschreven tekenen hebben we nodig om de goede belijdenis goed te blijven belijden.

Wanneer de „pendelbeweging” tussen de belijdenis en het Woord van God wordt gestopt, dan worden de rechtzinnige woorden als de statige muren van een oude kerk, waaruit de meubelen zijn verwijderd en waarin niet meer wordt geleefd. De woorden zijn wel diep, maar ze zijn geen uitingen van leven meer! Onze God is een naijverig God. Wie Hem als Spreker van zijn Woord beledigt, die gaat ervaren dat niets redding kan bieden en dat de belijdenis voor zulk een tegen-natuurlijke taak niet geschikt is! Dan treedt er een verstarring op, waarvan we nu enkele symptomen willen noemen.

■ Symptomen van het confessionalisme

1. **Logicistische verschraling:** Omdat het uitgangspunt — half onbewust — genomen wordt in de veronderstelde **onduidelijkheid** van de Schrift gaat het besef van het bóderschapkarakter van het evangelie verloren. Het geloof is dan ook niet meer het ja-woord op Gods beloften maar slechts een instemming met de waarheden van de belijdenis — een verstandelijke verschraling.

2. **Formalisme:** Omdat men de belijdenis meer en meer als een

zelfstandigheid gaat zien, gaat de diepte in het oordelen verloren. Men krijgt iets één-dimensionaals, wat bijvoorbeeld daarin uitkomt, dat een afwijking van enig punt der belijdenis zeer snel wordt gekonstateerd, maar praktisch nooit gewógen. Men heeft geen achtergrond meer waartegen men de zaak-in-geding ziet afsteken!

3. **Wetticisme:** Omdat het geloof verschralt en daarmee de werkelijke verbondenheid met de **HE-RE**, wordt meer en meer de behoefte aan een religieuze compensatie gevoeld. De belijdenis gaat functioneren als een nieuwe wet en het buigen onder dat „juk” geeft een substituuut voor de zekerheid van het geloof.

Meer zou te noemen zijn. In feite is het confessionalisme een variant op een roomse erfenis. Symptomen en gevolgen zullen dus ook een herinnering aan het roomse verleden in zich besluiten.

■ De ontkoming

Misschien zegt iemand, dat het hem wel wat duizelt. Het Woord zonder de belijdenis was niet de juiste weg. Maar het confessionalisme is ook al die goede weg niet. Waar staan we dan eigenlijk?

Ik herinner aan wat al gezegd is. De „pendelbeweging” — van de volheid van het evangelie wordt men gebracht naar de samenvatting in de belijdenis (Joh. 20:31); van de belijdenissamenvatting gaat men terug naar het Woord van God (de bewijspplaatsen in de catechismus). We blijven staande, als we **in beweging** blijven! Stilstaan is ook hier bevroingsgevaar!

BIJBELSE RAADGEVINGEN

Onder alle omstandigheden het huwelijk betrachten

Gemakkelijk hadden de joodse Christenen aan wie de brief aan de Hebreërs geschreven werd het niet. Ze hadden het onder de haat van hun vijandige volksgenoten in Rome zwaar te verantwoorden.

Velen leden onder haat en spot en kwaadwillige bejegening. Sommigen werden van hun bezittingen beroofd. Gevangenschap en marteling waren niet vreemd. Anderen moesten uit hun woningen vluchten. Gezinnen werden uit elkaar gerukt. Mannen en vrouwen, ouders en kinderen konden elkaar in lange tijd niet bereiken. Tegen deze achtergrond gaat u verstaan de schijnbaar los naast elkaar staande vermaningen aan het slot van de brief (Hebr. 13).

Even vreemd kan ons dan nog aandoen wat de schrijver zegt over het huwelijk in vs 13. 'Het huwelijk zij in ere bij allen en het bed onbezoeeld, want hoereersders en echtbre-

kers zal God oordelen'.

Wat doet deze vermaning hier?

Wie de griekse tekst nagaat kan haar ook zo lezen: 'Het huwelijk worde onder alle omstandigheden (of in ieder opzicht) in ere gehouden en het bed moet onbevlekt blijven'. Dan wordt ook de bedoeling in het tekstverband doorzichtig.

Het was nootdij. Mannen en vrouwen moesten soms op de vlucht. Soms ver of lang van huis. Het gezinsleven verstoord. Echtgenoten misschien één van beide in de gevangenis. Voor hoelang? Zouden ze ooit bij de hunnen terugkeren?

In zulke situaties dreigen gevaren van echtelijke ontrouw.

De schrijver van de brief kan van zulke gevallen van echtelijke ontrouw op de hoogte zijn geweest. Hij achtte ze althans goed mogelijk. Vandaar dat hij de gelovigen er met nadruk op wees, dat daarvoor geen verontschuldigheden bestaan.

Wij leven weer onder geheel andere omstandigheden. Maar ook nu kunnen er zich gelegenheden voordoen, die een bedreiging vormen voor de huwelijksrouw. Ik noem er zo enkele: zakenlieden op reis, zeelieden in den vreemde, soldaten te velde.

Laat ons waken om niet in verzoeking te komen!

Bilthoven.

B. Telder

H. E. S. WOLDRING — AMSTERDAM

- iets over interviews -

SMAAKMAKERS?

Met pen en papier gewapend, gaan interviewers de boer op. Partijbonzen, figuren uit de vakbeweging en uit de kerken, leiders van actiegroepen en noem maar op, zij komen in een interview voor het voetlicht. Gedurende reeds vele jaren levert Bibeb interviews in Vrij Nederland. Puchinger levert elk jaar een bundel met door hem geïnterviewde persoonlijkheden. Rik Valkenburg vult regelmatig de laatste pagina's van Koers met discussie-interviews.

Veel bladen leveren van tijd tot tijd interviews. Ze worden gretig gelezen. Maar het afnemen en het weergeven van een interview is een kunst! De interviewer moet „zijn slachtoffer” goed kennen, hij moet zijn gespreksonderwerpen beheersen en een goede algemene ontwikkeling hebben. Anders wordt het een gesprek van de hak-op-de-tak en gaat de geïnterviewde de mist in of krijg je een brokkelig en scheef beeld van hem voorgeschoteld.

■ Rik Valkenburg

Hij is een bekend interviewer. Vooral onder de kerkelijk en politiek verontrusten. Onlangs kreeg de redactie zijn laatste bundel met interviews toegestuurd. „Kerkelijke smaakmakers” is de titel. (Uitgegeven door Kok in Kampen. Prijs f 17,50.) In dit 237 blz. tellende boek heeft Rik Valkenburg 17 mensen geïnterviewd. 't Zijn allemaal mensen, die via een blad, via de radio of de t.v. nieuws verstrekken of commentaar leveren op kerkelijke gebeurtenissen. Zij werken dus in ons land op een of andere manier opinievormend. Vandaar de titel van dit boek, waarin wij gesprekken vinden met ds. Klaas van Gelder (NCRV), ds. J. H. Velema (De Wekker), prof. K. Runia (Centraal Weekblad), drs. N. Scheps (Kerknieuws), ir. J. van der Graaf (De Waarheidsvriend) en met prof. C. Veenhof, ds. Glas-houwer, prof. Kamphuis, Huib Verweij en anderen.

■ Kerkelijke smaakmakers

Deze titel vond ik aanvankelijk niet te pruimen. Smaakmakers van Calvijn of zo, à la Wim Kan? Da's toch te gek.

't Is toch een belediging voor de lezers van allerlei bladen om de redakteuren als hun smaakmakers voorgeschoteld te krijgen. Zijn de verschillen tussen de genoemde personen misschien kwesties van smaak? Toe nou! Prof. Kamphuis blijkt op blz. 133 ook niet zo veel te voelen voor de term „smaakmaker”.

Stel je voor! Alsof de kerkkeus een kwestie van smaak is.

Voor prof. Kamphuis en voor vele anderen beslist niet.

Hoewel de titel 'kerkelijke smaakmakers' mij aanvankelijk voorkwam als een onsmakelijke kreet, begon ik al lezend er iets meer

begrip voor te krijgen.

Wat staan verschillende geïnterviewden dicht bij elkaar! Natuurlijk zijn er aksentverschillen, nuanceringen in gedachten, voorkeuren voor bepaalde dingen, terwijl anderen daar iets aarzelend tegenover staan. Maar diepgaande verschillen? Ja, die zijn er zeker. Maar neem nu eens de interviews met Verweij, Glashouwer, Veenhof, Velema, Kamphuis en Van der Graaf. 'k Heb inderdaad niet verder kunnen komen dat de verzuchting: als dit alles is, dan zijn de verschillen slechts kwesties van smaak.

Ret kan natuurlijk ook aan de interviewer liggen. Misschien haalt hij er toch iets te weinig uit. Verschillende gesprekken zouden iets dieper kunnen. De beelden van verschillende mensen (bijv. van Veenhof, Glashouwer, Velema e.a.) lijken te veel op elkaar. Soms stelt Rik Valkenburg een hele diepe, een onpeilbaar diepe vraag. Bijvoorbeeld deze: kunt u het Koninkrijk Gods in kaart brengen?

Menig geïnterviewde zit dan ook op zijn stoel te wippen van verbazing, misschien van ergernis, maar zij moesten deze vraag toch allemaal ontkennend beantwoorden. Hopelijk niet tot verbazing van de interviewer.

■ Nog iets over interviews

Het is bekend, dat ds. G. Puchinger regelmatig interviews publiceert. Hij doet dit ter voorbereiding van het reunistencongres van SSR. Negen bundels heeft hij nu op zijn naam staan. De laatste serie interviews gaat over de toekomst van het christendom. Onlangs sprak Puchinger over dit onderwerp met de ministers Gruijters en Van Agt.

Met Gruijters over het christendom? Gruijters, die in 1972 van de confessionelen zei, dat hij zijn

vingers blijft natellen nadat hij hen een hand heeft gegeven? In 1972 zei minister Gruijters in een interview met de Haagse Post ook nog: „Een akkoord met de confessionelen, dat is net een dief opsluiten in je brandkast; zo gouv je de deur openzet, gaat ie er met je centen vandoor... Ik heb aan die confessionele heren geen boodschap. Zij hebben 2 millennia van onbetrouwbaarheid achter zich.”

Blijkbaar heeft minister Gruijters zijn eigen uitspraken nooit zo serieus genomen. Hij ging in het kabinet-Den Uyl wel met confessionelen in zee. Gelukkig hebben de confessionele ministers aan deze uitspraken ook niet meer waarde gehecht dan zij waard zijn.

Puchinger is in zijn gesprek met Gruijters hierop terug gekomen. En de minister geeft toe, dat hij niet alleen niet gelovig is, maar ook „geen talent voor geloof” heeft. En over die uitdrukking, dat hij zijn vingers natelt nadat hij confessionelen de hand heeft geschud, zegt hij: „Och, dat is, je zou kunnen zeggen een grofheid, die ik me beter niet had kunnen permitteren.”

En die „2 millennia van onbetrouwbaarheid dan?”

Gruijters: „Dan bedoel ik daarmee, dat het misbruik van het christendom, in de zojuist weergegeven betekenis, dateert van het Edict van Milaan, dat is het moment (...) dat keizer Constantijn het christendom in feite tot staatsgodsdienst verhief. (.....) Grosso modo heb ik vanaf het Edict van Milaan tot nu toe voor twee millennia gerekend, maar men is later van twee duizend jaar gaan spreken, en dat wekt de suggestie dat ik zou teruggaan tot de geboorte van Christus. En de aantasting van dat heilsgedeven heb ik nooit bedoeld. Ik kan me ook voorstellen dat de mensen zich er aan gestoten hebben dat ik het christendom, dat wil zeg-

Evenals vorig jaar zal i.v.m. de zomervakantie en de vakantiesluiting van de drukkerij „Opbouw” om de veertien dagen verschijnen. Onze abonnees zullen „Opbouw” niet ontvangen op 21 juni, 5, 12 en 26 juli en 9 augustus. a.s.

De Redactie

gen de leer die zegt dat Christus als verlosser in de wereld is gekomen, als een vorm van onbetrouwbaarheid heb willen voorstellen. Dat is namelijk in alle oprechtheid ver van me. Daar wil ik bestilst afstand van nemen, dat is nooit bedoeld. 't Gaat mij om 't politieke christendom, het gebruik van het christendom als politiek strijdmiddel — dáár verzet ik mij tegen.”

Dat is een duidelijk en mooi resultaat voor een interviewer. Het Parool schreef onlangs dat Puchinger altijd wel een vette kluif uit een interview sleept. Dit is wat overdreven, maar zijn interviews hebben inhoud en niveau. Ja, 't is nog iets anders. Als ik een interview van Puchinger lees, heb ik vaak de indruk dat de geïnterviewde dicht bij me gekomen is. Je hebt hem of haar een beetje leren kennen.

Hoewel Gruijters zegt geen talent voor geloof te hebben, Puchinger weet hem ook nog dit te ontfutselen: ik heb me „nog eens gerealiseerd hoezeer het toch ook weer een gemis is als je geen definitieve waarheid hebt” en tegen de christenen zegt hij (nota bene): „...als er dan nog ergens een waarheid is, laat men die dan niet te gemakkelijk opgeven!”

En dan het interview met minis-

Vervolg op pag. 184

vissen

Die nacht
vingen zij niets
en zij niet alleen.
Ook wij
zijn overgegaan
tot de orde van de nacht.
Wij twijfelen met Thomas
aan de houdbaarheid
van het net.
Dromen als Nathanael
van een vijeboom.
Of spelen met een mes
als Simon de Zeloot.
Er is niets nieuws
onder de maan.
Nu ja, Judas is dood
en Jezus is opgestaan
maar zwart en wit
lossen op
in een grijs bestaan.

De wind zingt
het oude liedje
in de mast.
Een week na Pasen
is Jezus
een vreemdeling geworden
die ons moet zeggen:
gooi het over een andere boeg.
Jazeker, het licht
van de opgaande zon
maakt alles goed.
Het net scheurt niet
en wat dan nog,
hij wacht ons
aan de kust
met brood en vis.
Maar na de maaltijd
spant het net pas goed:
heb je mij lief?

uit: land in zicht
jaap zijlstra
uitg. kok, kampen

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

BANKGEHEIMPJES

Als u lachen wilt onder kantoortijd, moet u eens een tijdje in de informatieafdeling van een bank gaan zitten. En dan moet u zich eerst indenken: hoe de klassieke bankinformaties in vroeger tijden werden opgesteld. Zo gereserveerd mogelijk: net iets meer dan niets. Ongunstige dingen zo ingekapseld, dat alleen een fijnproever ze door de regels heen las. Gunstige dingen zo voorzichtig, dat er bepaald geen bankgarantie uit voortvloeide. Bij de aanvang de duistere clausule „wij vernemen:” en aan het slot de magische letters z.o.v. Of in het Duits: o.u.V. Of in het Frans: s.n.p. Kortom, de informatie mocht alleen publieke cijfers, namen en data vermelden en de rest... bleef bankgeheim.

Wij herinneren ons vooroorlogse tijden, waarin directeuren persoonlijk deze politieke testimonia opstelden of controleerden. Want er is van alles te ruiken aan een informatie-aanvraag. Waar komt die vandaan? Wat kan dat betekenen? Is de concurrentie voor zichzelf aan het informeren, of zit er een relatie achter? Wil de „bevroegde” (kostelijk woord, niet?) nieuwe leveranciers aantrekken? Wil hij de zaken uitbreiden? Of ziet hij er geen gat meer in? Komen er de laatste tijd niet wat veel aanvragen op die ene credietnemer binnen? Zit dat wel snor? Raakt hij achter met zijn betalingen? En zo voort.

Vandaag ligt het informatiewezen veelal in minderjarige handen. En die

handen liegen er niet om. We hebben zo wat van die gesprekjes genotypeerd en willen u die niet onthouden. Want drie van de vier aanvragen komen vandaag per telefoon binnen, met de bedoeling dat u ze ook stante pede beantwoordt. Dat kan zo in deze stijl gaan:

„Meneer”, kweelt een ulostemmetje aan uw oor, „is de NV Huppelpup een klant van u?” — „Meneer”, vraagt een ander meisje, „is Jan Jansen goed voor een paar ton?” — „Meneer”, fluistert de derde schoonheid, „komt de firma Braafheid in uw boeken voor?” Of: „heeft de weduwe Grietmans een crediet bij u?”

Daargelaten dat een mens niet alles kan weten — hij kan ook niet alles zeggen wat hij weet. En zeker niet alles zeggen tegen mensen, waar hij niets van weet. U zoekt dus naar de juiste termen, om dit interview in bancabele banen te leiden. Zo in de geest van: „kom kom, u vraagt mij het hemd van het lijf”. Of: „daar kan ik per telefoon toch moeilijk op ingaan”. Of: „de naam is althans bekend; vraagt u maar wat u weten wilt”.

Maar dat slaat niet aan bij die meisjes. Het liefste stemmetje raakt nu geïrriteerd. Het wordt nu: „ik vraag uw hemd niet meneer, ik vraag of de weduwe Grietmans een crediet bij u heeft!” Of die andere: „kunt u niet per telefoon zeggen, of Jan Jansen goed is voor een paar ton?” Of ook: „weet u niet wie in uw boeken voorkomen? Geeft u me dan iemand, die dat wel weet!” En ja, daar zit u. Dan probeert u het op een andere manier: „juffrouw, wilt u uw aanvraag wel schriftelijk indienen, dan zal ik u naar beste weten inlichten”. Dat had u gedacht. Nu wordt het: „Mijn cliënt wil direct en telefonisch ingelicht worden; zeg nu maar wat u wél weet en vraagt u de rest na; ik kom straks terug”.

Goed, u probeert dat kind enkele redelijke en fatsoenlijke volzinnen te dicteren. U ignoreert de brutaalste vragen en beperkt zich tot wat verantwoord is. En nu onderbreekt ze u: „ho, niet zo snel meneer, ik kan zo vlug niet alles opschrijven”. Ook nu laat u zich intimideren

Vervolg van pag. 183

Smaakmakers?

ter Van Agt. Hij vertelt over zijn jeugd, over de tijd dat hij misdienaar was, over het zingen van het Gloria in de kerk met Paas. Hij vertelt over Paas, over het feest van de opgestane Heer.

„Nou zie ik me zelf weer terug als misdienaar. Dat is heel moeilijk te verwoorden. Ik doe maar een greep om aan te geven wat ceremonieën betekenen kunnen, welke lading die voor je hadden. Het was Witte Donderdag, u weet wat dat is, natuurlijk weet u dat: dan wordt voor 't laatst in de kerk 't Gloria gezongen, en dan, gedurende dat Gloria — in 't gregoriaans toen nog — en ja, dat Gloria had zulk een inspirerende blijheid, wij moesten als misdienaars onderwijl de bellen rinkelen, gedurende het hele lied, en dat bellen doorvulde de hele kerk tot in de nok, die grote kerk, en de klokken buiten luidden gelijktijdig over 't hele dorp..., en dan werd het stil en tot de morgen van paaszaterdag mocht geen bel meer geroerd en geen klok meer geluid: het lijden van Chris-

tus was als het ware ingegaan: de lichten in de kerk werden gedoofd, en je ervoer iets van de droefheid, boete, inkeer, rouw. 't Was écht, zó heb ik dat wérkelijk beleefd.

En dan op die morgen van paaszaterdag... de kerk kon er bijna niet op wachten, greep er als 't ware op vooruit... op die morgen van paaszaterdag werd het Gloria opnieuw aangeheven, en dan moet u zich voorstellen wat een feest dat was: dan luidden weer alle bellen en klokken, het hele dorp was van vreugde vervuld, dat dat geluid van victorie weerklonk: **het leven heeft overwonnen over de dood!** Dát werd je gewaar, de lichten werden opnieuw ontstoken: **Alleluja, alleluja, de Heer is weer daar!**”

En over de toekomst van het christendom zegt de minister: „te zien hoeveel liefde en offervardigheid (...) zijn ontplooid ten dienste van de mensen, nu al twintig eeuwen lang, door christelijk geïnspireerden, wier getal niet meer te tellen is. Ik kán niet geloven dat een bron waaruit zoveel goedheid is voortgekomen ooit zou kunnen opdrogen. De Heer slaat steeds opnieuw water uit de rots.”

Wie het interview met minister Van Agt leest, zal ontdekken dat deze geïnterviewde heel dicht bij je staat. 't Is alsof je hem leert kennen.

Interviewen is moeilijk. Het gebeurt tegenwoordig erg veel. In vrijwel alle bladen. Een echt goed interview is echter een uitzondering.

H. AMELINK — LANGERAK

De brief aan de Efeziërs

Twee delen van de mensheid
2: 11, 12

Om de grote genade te begrijpen, die de lezers thans gekregen hebben, moeten zij vooral hun verleden niet vergeten. Dat zal hen te meer tot de rechte dankbaarheid brengen.

In het geheel van Gods plan, (het geheim) om te komen tot de volheid der tijden, tot de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarop alle verhoudingen hersteld zijn neemt de vergadering van de gemeente een centrale plaats in. Om dat goed te begrijpen is het noodzakelijk terug te gaan tot het „in de beginne”.

Toen God klaar was met schep- pen, ook van de mens, was alles zeer goed. De mens ontving heerschappij over het geschapene. Gen. 1: 28. Om dat goed te doen ontving de mens ook alle gaven, die hij nodig had. Hij werd als Gods

goedgelijkend beeld geschapen. Daarbij ontving hij het bevel zich te vermenigvuldigen. Gen. 1: 28. God wilde een schone kosmos, met aan het hoofd een mensheid. De zonde, die alles zuur maakt, heeft ook dit verstoord. Overal ontstond disharmonie en vijandschap.

Nu heeft de mensheid a.h.w. alles gedaan om de verwerkelijking van Gods plan om alles te herstellen tegen te gaan. Van Adam tot Noach zoekt God de mensheid. Maar steeds verder keerde men zich van de HERE af. Zo ver dat de zondvloed kwam. Er werden maar acht behouden.

Acht van zo veel.

En na de zondvloed gaat het niet veel beter. In de periode tot Abraham ontstaat het heidendom. Te beginnen met Abraham is er de begrenzing van het heil tot één volk. Het volk Israël. En de rest van de mensheid laat God gaan

door de poesenstem en past uw spreektempo aan bij haar schrijftempo. De cliënt in uw kamer, die veinst niets te begrijpen, wil wel zo lang wachten. Om van uw eigen tijd maar te zwijgen.

Zo lost u dan dit probleempje op. Maar soms gaat dat moeilijker. Het kan ook zijn dat een zakelijk stemmetje u uithoort: „de firma Jan, Piet en Klaas zou een crediet van f 20.000 bij u hebben. Maar hoe kunnen die lui dan een order van f 50.000 plaatsen bij onze cliënt? Hebben ze eigenlijk wel crediet — of zijn het oplichters?” Dan voelt u zich toch verlegen worden, niet? U voelt iets van de insinuatie, dat u medeplichtig zou zijn aan oplichting, tesamen en in vereniging te plegen. Daargelaten, dat uw allerdiepste credietengeheimpjes worden opgelispeld door een wildvreemde poes.

„Meneer”, zei een informatrice eens, „u zei gisteren dat u de NV Parkinson niet kende — maar dan moet u zich beter oriënteren want het is een grote zaak, die al dertig jaar aan de Industrieweg zit”. „Pardon” zeiden wij — „bedoelt u misschien de firma Parker en Co? Die is hier gevestigd, niet dertig maar drie jaar en het is niet te zeggen of die het nog drie jaar volhoudt”. — „Natuurlijk, die is het, dat begreep u toch wel? Nu dan, zijn ze goed voor een paar ton?” — „Misschien nu wel, maar binnenkort stellig niet meer”. „Goed, dus nu wel. En hoe is de moraliteit?”

En dan die particuliere informatie-aanvragen. „Meneer, u spreekt met de firma Grootglas in Leerdam. Ik wil graag een informatie hebben op uw klant, de heer Huisschilder. Wat, kan dat niet zo maar? Is die informatie dan zo slecht? Hij is toch een klant van u? Zeg u dan of hij er goed voor is. Waarom moet dat nou over onze bank? Moet die er eerst aan verdienen?”

En eenmaal ging dat als volgt: „meneer, is het waar dat u het crediet van de NV Dubieus hebt verminderd tot de helft?” — „Maar meneer, waar spraken we eigenlijk over?” — „Over de NV Dubieus”. — „En verder?” — „Of u het crediet hebt verminderd”. — „Dat zijn geen vragen om telefonisch te stellen en nog minder om telefonisch te be-

antwoorden”. — „Wat kan niet telefonisch gesteld of beantwoord worden meneer?” — „Over credieten kan niet telefonisch gehandeld worden, over mijn cliënten kan ik niet alles zeggen en ik kan niet met onbekenden spreken over zaken die — als u het juist stelt — diep geheim zouden zijn”. — „O ho meneer, maar u spreekt met uw bloedeigen bank!” — „Hoe weet ik dat?” — „Omdat ik het zeg”. — „Maar ik ken u niet eens, laat staan uw stem”. — „Dat hoeft ook niet. Ik zeg u toch, dat u met uw eigen bank spreekt!”

Tenslotte: bent u wel eens aangebluft terzake van een te gunstige informatie? Ook dat kan. Dat een leverancier u rekenschap vraagt van een inlichting, die hij via zijn bankrelatie over uw cliënt heeft ontvangen. Eerste vraag uwerzijds is dan: heb ik u die informatie verstrekt? Antwoord: ja, mijn bank zegt, dat ze bij u heeft geïnformeerd. — U zegt: ga dan naar uw bank, die de onjuiste informatie heeft afgegeven. Antwoord: maar mijn bank stuurt me juist naar u! — Goed, u neemt die dwaze gedachte even over. Alles kan. En u vraagt: wat is er onjuist in de door u ontvangen informatie? Antwoord: u schrijft (tut tut, laten we zeggen: „er wordt geschreven...”) goed, er wordt geschreven, dat de betalingen over het algemeen gunstig gaan. Maar in mijn geval heeft die man me een paar weken laten wachten. Juist, en?

En als dat algemeen zo gaat, moet men niet schrijven dat... enz.

Juist, en wat zijn de laatste letters van uw informatie?

Z.o.v. staat er.

Juist, en wat betekent dat?

Weet ik veel?

Dat betekent, dat elke bank zich vrijwaart voor elke aansprakelijkheid.

Dat wat?

Dat u er dus nooit over moet komen zeuren.

Maar wat heb ik dan aan een bankinformatie?

En dat is een geschikt moment, om het gesprek te beëindigen.

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

op de eigen gekozen wegen. Rom. 1:18-32. Daarom is sedert het apart stellen van het volk Israël, de mensheid opgedeeld in twee groepen: Joden en heidenen. Het heil wordt beperkt. Zeker, tijdelijk, maar toch beperkt tot een niet eens zo groot volk. Gen. 12:3. De heidenen worden vreemd aan het verbond. Dan zijn ze zonder Christus, uitgesloten van het burgerrecht van Israël, vreemd aan het verbond. Zonder hoop en zonder God in de wereld.

Hopeloosheid

Hopeloosheid is het woord, waarmee oud en nieuw heidendom wel te typeren is. Er staat van de heiden hier geschreven dat ze atheïsten waren. Zonder God. Dan moeten we het moderne woord atheïst maar even verge-

ten. Ze hadden vele goden.

Maar ze kenden niet de God van

Abraham, Izak en Jacob, de God en Vader van onze Here Jezus Christus. Maar het dienen van afgoden is toch atheïsme. Als je God de deur uit doet komen de afgoden met drommen naar binnen. Maar het zijn echt afgoden. Ze kunnen niet helpen.

En vandaar de hopeloosheid. Zowel van oude als van nieuwe heidenen.

De terugkeer tot de echte hoop kan alleen maar plaats vinden door de terugkeer naar Jezus Christus. Tot de erkenning dat het heil uit de Joden is.

Geen discriminatie

Paulus wil niet zeggen dat er onderscheid is tussen Jood en heiden wat betreft de weg van het heil. De heidenen werden wel onbesneden genoemd. Dat is vooral in het O.T. veel te lezen. Maar als een Jood het nu nog doet dan is dat vanuit de zogenaamde besnijdenis. Dat is vanuit de Farizee en Judaïstische gedachten-gang.

Zo denkt Paulus niet meer. De heidenen moeten behouden worden door Jezus Christus. Maar dat geldt evenzeer van de Jood, die zich op vleselijke wijze laat voorstaan op de besnijdenis.

Er is maar één weg. De weg naar en van Jezus Christus.

Vrede 2:13-22

De heidenen waren ver weg. Het is goed te bedenken dat de uitdrukking „zij die verre zijn” in de Bijbel meestal doelt op de heidenen. Petrus gebruikt het zo op de Pinksterdag. Hand. 2:39.

Paulus spreekt over de scheiding tussen Jood en heidenen als over vijandschap.

In de letterlijke zin van het woord te lezen. De vijandschap was van weerskanten groot.

De Jodenhaat is de eeuwen door groot geweest. Denkt u maar aan Israël in Egypte. Er is ook te denken aan wat ons verteld wordt in het boek Esther. Verder aan Handelingen 18:1. En Hitler en de Arabische wens Israël nu uit het beloofde land te verdrijven moeten we evenmin vergeten.

Daarachter zit ten diepste wel de vijandschap tegen Gods soevereine verkiezing van land en volk. Elke andere verklaring van het anti-semitisme laat vele vragen open.

Omgekeerd hebben de Joden vaak de heidenen veracht op een verkeerde manier. Vanuit het vlees. Ze spraken over de heidenen als honden. Ze hebben zich vaak verheven gewaand boven de heidenen.

Toch was het Gods wil: de afzondering van Israël. God Zelf had

een tussenmuur gemaakt, die scheiding maakt. Dat was de wet der geboden in inzettingen bestaande. Die wet leerde ook dat er geen vrede kon zijn tussen Israël en afgodische volken. Die vrede zou alleen komen door de Messias. De echte vrede eerst met God en dan tussen de twee delen der mensheid kan er alleen maar zijn door het werk van de Vrededorst. Jes. 9:5.

Daarom is Jezus Christus onze vrede. Want Hij heeft in Zijn vlees, de wet, die scheiding maakte buiten werking gesteld.

Wat is vrede eigenlijk?

Nu het tegenovergestelde van vijandschap. Niet aangevallen worden door vijanden, Lev. 26:6. Die vrede is een gave van het verbond. Richt. 6:24; Jes. 54:10; Ez. 34:25. Vrede is de Almachtige tot Bondgenoot hebben. Met hem verbonden zijn in levensreddende genade.

Het is het herstel van het oorspronkelijke. Want als Jezus Christus komt dan is er weer vrede op aarde voor de mensen van het welbehagen. De heerschappij van de satan komt tot een einde. Rom. 16:20.

Vrede omvat al het heil voor gans de mens en daarin het herstel voor heel de schepping.

C. J. FIEREN — WAGENINGEN

EUTHANASIE

Aan het verzoek van een van de redactieleden van „Opbouw” om een aantal artikelen te schrijven waarin het euthanasie-vraagstuk vooral van medische zijde wordt belicht, wil ik gaarne trachten te voldoen. Onder het grote aantal publicaties die reeds verschenen zijn, neemt de brochure van de Kamper hoogleraar in de ethiek, Dr. J. Douma, een mijns inziens vooraanstaande plaats in.

Op heldere en overzichtelijke wijze wordt hier van theologische zijde het euthanasie-vraagstuk benaderd. De auteur heeft zich bijzonder goed georiënteerd op het raakvlak van de theologie en de geneeskunde, hetgeen voor het juiste begrip waaróm het in het euthanasie-vraagstuk gaat zo noodzakelijk is.

Douma toetst voortdurend in zijn brochure zijn visie op de euthanasie aan de Heilige Schrift en laat duidelijk zien dat men zich bij het denken en spreken over euthanasie niet te véél op de dood moet concentreren. „Dit kan van een mijlpaal snel een eindpaal maken”, stelt hij. Zeer terecht schrijft Douma aan het einde van zijn brochure: „De christen, die met de apostolische belijdenis van de opstanding des vleses en een eeuwig leven niet wenst te breken, zal van perspectief getuigen. Ook hij aanvaardt dankbaar, dat er pijnstillende middelen zijn bij lichamelijke benauwdheid; maar zijn vreugde is groter over de sanerende kracht van het evangelie, dat hem verlost van de geestelijke benepenheid, die het doek wil laten vallen bij de dood.

Het probleem van de euthanasie ontspruit niet aan een ons boven het hoofd gegroeide medische techniek, evenmin aan het fenomeen van de pijn alleen. Het heeft alles te maken met de geestelijke instelling van de mens. En dan is het zaak niet alleen symptomen te bestrijden, maar de kwaal zelf aan te pakken.

Vanuit onze geestelijke gezondmaking in Christus zullen wij veel kunnen verwerken wat anders ondraaglijk, zinloos en niet-menswaardig gaat heten”.

Aangezien de brochure van Dr. J. Douma mij zeer heeft getroffen en geboeid, koos ik als leidraad voor dit artikel voornamelijk zijn publicatie en volg deze nu „op de voet”.

■ Absolute eerbied voor het leven

Het woord euthanasie is afgeleid van de griekse woorden eu (= goed) en thanatos (= dood). De term werd bij enkele griekse en romeinse schrijvers in de laatste eeuwen vóór Christus gebruikt in de betekenis van „gelukkige” of „nobe” dood, het „waardig sterven”. Door Bacon (1561-1626) werd het begrip heringevoerd in een nieuwe betekenis: het actief beëindigen van een door ernstig lijden ondraaglijk geworden leven. Sindsdien is het begrip euthanasie meestal in deze betekenis gehanteerd; eraan toegevoegd werd, dat het doden alléén op uitdrukkelijk verzoek van de lijdende mens mocht geschieden.

Het begrip euthanasie wordt tegenwoordig zeer verschillend gedefinieerd, waarmee men tegelijkertijd in de problematiek daarvan terecht komt.

De moraal-theoloog, P. Sporken verstaat onder euthanasie: „Het opzettelijk verkorten van het op gang zijnde stervensproces”. Deze definitie kan de vraag oproepen, wat is precies het „stervensproces”?

Als voorbeeld van gewettigde euthanasie noemt Sporken het niet behandelen van een longontsteking bij een demente bejaarde voor wie deze (onbehandelde) longontsteking dodelijk zal zijn. Douma stelt zich terecht de vraag of hier inderdaad van een „stervensproces” gesproken kan worden. Hij stelt als argument hier tegenover, dat indien het hier een patiënt zou betreffen die dertig jaar jonger zou zijn en nog in de kracht van zijn leven, niemand dat beweren zou. „Een longontsteking moge in heel wat gevallen een ernstige aandoening zijn, maar haar gelijk stellen met „een op gang zijnd stervensproces” gaat veel te ver”, zegt Douma.

Ik citeer Douma verder, wanneer hij zegt: „Smokkelt Sporken dus, zodra hij van zijn definitie naar de voorbeelden gaat geen andere elementen binnen, die verder reiken dan de medische constatering: deze patiënt bevindt zich in een stervensproces? Is het niet veel eerder zo, dat hier in plaats van gecónstateerd getaxeerd wordt; deze patiënt heeft als demente bejaarde een ernstige longontsteking en

daárom behandelen wij hem niet verder?”

Het blijkt in de praktijk bijzonder moeilijk het begrip „stervensproces” te definiëren.

Wanneer volgens Sporken het feit, dat bij een bejaarde de „geest” reeds geheel of grotendeels is gestorven, een genoegzame reden is om van deze bejaarde in zijn totaliteit te verklaren, dat hij zich reeds in de „stervensfase” bevindt, hoe is het dan met de zwakzinnigen en de krankzinnigen gesteld? Moet men van hen óók zeggen, dat zij indien zij bijvoorbeeld een longontsteking krijgen zich reeds in de „stervensfase” bevinden? In dit verband merkt Douma op: „het maakt nogal wat uit of iemand het terrein van de zijns inziens geoorloofde euthanasie beperkt tot het sterfbed of verbreedt tot soms tientallen jaren in een mensenleven. Wij merken hoe moeilijk het is een definitie te geven én haar te hanteren”. Ook Sporken zelf wil die „brede kant” niet uit. Hij spreekt over het „georganiseerd en systematisch toepassen van actieve euthanasie op ongeneeslijke zieken, demente bejaarden, krankzinnigen of op personen die anderszins de samenleving „tot last” zijn en noemt dit „ethisch volkomen onaanvaardbaar.”

De juriste H. A. H. van Till-d'Aulnis de Bourouill omschrijft het toepassen van euthanasie als volgt: „Trachten door een levensverkortende opzettelijke medische gedraging een goede, zachte dood mogelijk te maken bij een ongeneeslijk zieke patiënt die ondraaglijk lijdt”. Hierover zegt Douma het volgende: „Het valt op dat in deze definitie niet het „stervensproces”, maar het ondraaglijk lijden centraal staat. Euthanasie wordt alleen geoorloofd geacht als ondraaglijke pijnen een ongeneeslijke zieke martelen. Dat betekent een geweldige beperking, omdat alle bewusteloze patiënten hier buiten vallen. De schrijfster plaatst dan ook het woord euthanasie, wanneer het gebruikt wordt voor het laten sterven van ongeneeslijk bewusteloze patiënten, tussen aanhalingstekens”.

„Zolang de patiënt bewusteloos is, is de zachte dood reeds mogelijk”, schrijft Mevrouw Van Till-d'Aulnis de Bourouill.

Douma merkt terecht op: „Als euthanasie slechts geoorloofd wordt geacht voor die categorie ongeneeslijke patiënten die daarenboven nog ondraaglijke pijnen lijden, is euthanasie dan nog wel een probléem? Immers bij de huidige stand van de moderne geneeskunde is het thans mogelijk elke zware lichamelijke pijn voldoende te bestrijden”.

De farmacoloog O. M. de Vaal zegt dan ook: „Bij deze stand van zaken kan men zich terecht afvragen waarvoor wij ons dan druk maken. Wat vóór de komst van de moderne pijnstillende middelen een reëel probleem voor duizenden kon zijn is nu, omdat slechts in uitzonderlijke gevallen nog van „ondraaglijk lijden” gesproken kan worden, tot schijnprobleem geworden.

Uit dit dilemma tracht Mevrouw Van Till zich te redden door te stellen dat onder „ondraaglijk lijden” niet alleen lichamelijke maar

ook psychisch lijden op de voorgrond treedt? Of is er geen verschil in veld van aandacht tussen euthanasie en zelfmoord? De vragen vermenigvuldigen zich!”. In zijn commentaar op haar definitie stelt Douma: „Het komt ons voor, dat zij daarin niet geslaagd is. Want men verstaat onder euthanasie toch wel heel wat meer en vaak ook heel wat anders dan de schrijfster in haar inhoudrijke dissertatie doet vermoeden wanneer zij zelf gaat definiëren”.

Tenslotte nog een derde definitie van euthanasie en nu belicht van medische zijde. Het hoofdbestuur van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst heeft een bijdrage willen leveren, door in 1972 een werkgroep ter bestudering van het euthanasie-vraagstuk in te stellen, die inmiddels een verslag van haar bevindingen aan het hoofdbestuur heeft uitgebracht.

Het beraad over dit onderwerp heeft een nieuwe fase bereikt, door de verschijning van het interim-rapport van de Gezondheidsraad. Het hoofdbestuur merkt hierover het volgende op: „Alvorens het hoofdbestuur op de merites van het rapport van de Gezondheidsraad in wil gaan, wil het met nadruk er op wijzen dat het nog steeds onverkort van mening is, dat het de taak is en blijft van de arts om zich volledig ten dienste van de patiënt te zetten.

Deze inzet zal altijd in eerste instantie op het genezen van de aan zijn zorg toevertrouwde patiënten gericht zijn, alsmede op het naar vermogen voorkómen van ziekte en lijden. Omtrent dit uitgangspunt mag geen enkele twijfel bestaan bij de patiënten. Euthanasie kan voorts niet los worden gezien van het gehele proces van de stervensbegeleiding, waarvoor de arts zich ziet gesteld”.

Onder euthanasie wil de Gezondheidsraad verstaan: „Een opzettelijk levensverkortend handelen of een opzettelijk nalaten van levensverlengend handelen bij een ongeneeslijke patiënt in diens belang”. Bij deze definitie van euthanasie maakt het hoofdbestuur de volgende kanttekening: „De definitie spreekt over een ongeneeslijke patiënt. Een zodanige patiënt bevindt zich niet altijd in een „stervensproces”. Niettemin is het hoofdbestuur van mening dat euthanasie bij een ongeneeslijke patiënt slechts mag worden overwogen, indien het „stervensproces” is ingetreden. Daaronder wil het hoofdbestuur verstaan dat er sprake is van het bestaan van een ziekte die onherroepelijk en binnen afzienbare tijd tot de dood leidt. In sommige gevallen zal hieromtrent geen twijfel bestaan, in andere gevallen zal wellicht verschil van inzicht kunnen bestaan over de vraag of het „stervensproces” reeds is ingetreden. Bij het antwoord op deze vraag zal overigens het eigen inzicht van de patiënt hieromtrent van het grootste belang zijn.

In die gevallen van ongeneeslijke ziekte, waarin niet van het ingetreden zijn van het „stervensproces” zal kunnen worden gesproken, zal naar de mening van het hoofdbestuur euthanasie niet mogen worden toegepast.

Hoewel het hoofdbestuur, zoals gesteld, de definitie van de Ge-

zondheidsraad wil volgen, is het van oordeel dat de hierboven gemaakte kanttekening nauw aan deze definitie dient te worden verbonden. Voorts wil het hoofdbestuur nog aantekenen dat in het rapport van de Gezondheidsraad bij handelen in het kader van euthanasie uitsluitend wordt gedacht aan handelen door of onder directe verantwoordelijkheid van „de behandelend” medicus.

Het hoofdbestuur onderschrijft de opvatting in het rapport dat de bestaande wetgeving onverkort dient te worden gehandhaafd, met name het artikel 293 van het Wetboek van Strafrecht, luidende: „Hij die een ander op zijn uitdrukkelijk en ernstig verlangen van het leven berooft, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste 12 jaren”.

In deze omschrijving van het begrip euthanasie komt dus nadrukkelijk de behoedzaamheid en de voorzichtigheid naar voren, waarmee het hoofdbestuur het begrip euthanasie hanteert. Bovendien wordt de toepassing ervan uitsluitend door de behandelend medicus aan het „sterfbed” van de ongeneeslijk zieke patiënt, dat zich bovendien nog slechts — naar menselijke maatstaven gerekend — over een korte „spanne tijds” zal moeten uitstrekken, verantwoord geacht.

In deze kanttekening wordt door het hoofdbestuur het terrein van de „brede euthanasie” dus duidelijk afgewezen.

Het zal intussen wel duidelijk geworden zijn dat een definitie van de euthanasie niet gegeven kan worden.

Indien iemand verklaart vóór euthanasie te zijn is daarmee nog weinig gezegd, indien hij/zij niet omschreven heeft wat hij/zij met euthanasie bedoelt.

Douma zegt hierover: Wij zullen daarom niet proberen alle opvattingen over euthanasie in één definitie te vatten. Zelfs een grootste gemene deler is nog niet te geven. Immers reeds aan het begin van zo'n definitie — of het een actief of passief beëindigen van het leven moet heten — gaan de meningen uiteen”.

■ Het begrip euthanasie

Hierover maakt Douma zeer behartenswaardige opmerkingen, wanneer hij schrijft: „Er is een radikale regel die ons uit alle moeilijkheden schijnt te helpen: de absolute eerbied voor het menselijk leven”.

Douma citeert de woorden van een Frans medicus, die gezegd moet hebben: Eén minuut, al was het per vergissing, ontnemen aan de existentie waarop het niets van de dood loert, schijnt ons de grootste van alle misdaden toe”.

Men zou ook met de woorden van een Nederlandse jurist kunnen zeggen: „De eerbied voor het leven, zelfs voor het laatste sprankje leven, moet het uitgangspunt zijn voor denken en doen, en voor het behoud daarvan moeten zo mogelijk ook buitengewone middelen worden ingezet”.

„Het is gemakkelijk in te zien, dat geen arts onder de last van de regel: absolute eerbied voor het leven (als die regel tenminste strikt genomen wordt) gebukt kan gaan zonder te bezwijken”, zegt Douma en vervolgt „Absolute

eerbied voor het menselijk leven zou immers betekenen, dat alle menselijk leven genivelleerd, op één lijn gesteld werd. Het moet voor de arts niets uitmaken of hij met het leven van de vrucht of dat van de moeder te maken heeft; of hij een bloedtransfusie tot redding van het leven van een kind of tot rekking van het leven van een honderdjarige zal toedienen; of hij de levensgeesten van een drenkeling moet opwekken of nog enkele uren aan het leven van een stervende moet toevoegen.

Leven is leven, en alles zal met de laatste bloedige ernst moeten geschieden. Elke minuut telt immers. Tegen zoiets is geen mens opgewassen en de abstracte theorie van de absolute eerbied voor het leven breekt stuk op de werkelijkheid, waarin de arts wel degelijk niet alleen kwantificeert, maar ook kwalificeert. En dan zal hij, voor de keus gesteld, eerder pogen iemand die in de kracht van zijn leven is te redden dan om de dagen van een stervende te verlengen.

Dit alles gold reeds in sterke mate vóór de medische wetenschap haar grote vlucht nam. Maar het komt nog indringender op ons af sinds de medische macht talloze gevallen, die vroeger moesten worden opgegeven, nu zo kan behandelen, dat het stervensuur niet meer wenkt doch wijkt. Dit is — laten wij dat niet vergeten — meestal tot heil van de patiënt, en alleen dáárom reeds heeft het geen zin hier de klok te willen terugdraaien. Maar met de vreugde komt ook de moeite! Moeten wij, nu wij zo knap zijn geworden, altijd onze medische macht demonstreren door b.v. mensen, die vroeger al lang zouden zijn gestorven, nu door de ene na de andere ingreep te helpen, terwijl de verlenging van hun leven slechts uitstel van sterven betekent? De regel: absolute eerbied voor het menselijk leven zal het antwoord op deze vraag niet kunnen geven”.

Kerknieuws

Beroepen te Rotterdam-Overschie: ds G. v. d. Brink te Zwolle.

Ds J. C. Janse — Ds J. C. Janse zal wegen vertrek naar Zaandam D.V. op 23 juni afscheid nemen van de kerk te Velp en van die van Oosterbeek-Wolfheze.

Zwolle — De kerkeraad te Zwolle heeft nu officieel opdracht gegeven aan de C.v.B. om de verbouw van de zijbeuken van de Zuiderkerk volgens het door de gemeente aanvaarde plan uit te voeren. Gezorgd zal worden voor een warme en aangenaam aandoende aankleding en inrichting van de zalen. Zo mogelijk zal de vloer van de zijbeuken 10 à 20 cm worden opgehoogd. De kerkeraad heeft de C.v.B. gemachtigd het geheel uit te voeren voor een bedrag van maximaal f 55.00,—. Ten aanzien van de ruimte voor de

aktiviteiten van de jeugd, spreekt de kerkeraad de wens uit, dat de jeugdbegeleidingscommissie zo spoedig mogelijk met een advies komt.

Een gemeenschappelijk kerkblad?

— De kerk te Eindhoven zal met de Chr. Geref. Kerken te Eindhoven en te 's-Hertogenbosch nagaan of er mogelijkheden zijn om een gezamenlijk kerkblad uit te geven. Er is uit een enquête, die na de gesprekskomsten werd gehouden, gebleken, dat er behoefte bestaat aan meer kon-takt.

Emmeloord — Scriba: P. van Langevelde, Onder de Toren 2, Emmeloord. Tel. 05270-3421.

Alkmaar — Met ingang van 6 juni is het scribaat overgegaan in handen van G. J. Volkers, IJsselstraat 12 (Oudorp), Alkmaar, tel. 072-17985.

Alkmaar — Gaat u met vakantie naar Noord-Holland? Vanaf Egmond aan Zee tot en met St. Maartenszee hoort u dan kerke-lijk onder Alkmaar.

Wij hebben onze erediensten in een mooi oud kerkje in Oudorp. In de Ned. Herv. Kerk, Kerkstraat, hoek Raadhuisstraat. De diensten beginnen gewoonlijk om 9.00 en om 15.00 uur. Voor inlichtingen kunt u bellen tot half juli F. J. Pannen, tel. 02267-3509, na half juli 072-19152 of 072-17985.

U bent van harte welkom.

Nieuws uit breder kring

Kontakt met de Chr. Gereformeerden — Uit het Kort Verslag van de vergadering van de Partikuliere Synode van de Ghr. Geref. Kerken van het Noorden, gehouden op 24 april 1974 te Zwolle lichten we het volgende: Per instructie zal aan de komende Generale Synode toestemming worden gevraagd de kanselruil met plaatselijke Geref. kerken (vrijgemaakt buiten verband) uit te breiden tot klassikale verbanden, wanneer op dit niveau tot overeenstemming is gekomen, met uitzondering van die plaatselijke kerken waar geen overeenstemming is bereikt.

Enschede-Z.W. — (Geref. kerk „binnen verband”) Uit de kerkeraad van 28 mei 1974. „De raden van de Chr. Geref. kerken berichten ons, dat zij ons op de hoogte zullen stellen van eventuele overeenstemming met de kerken buiten verband; ter zake van een vraag hunnerzijds over erkenning als ware kerken zal een concept-antwoordschrijven onzerzijds in overleg met Noord- en Oost besproken worden.”

Geen veroordeling van dr Herman Wiersinga — Na zeer langdurige besprekingen over het vinden van een juiste formulering heeft de generale synode van de Gereformeerde kerken (syn.) het volgende besluit genomen ten aanzien van de Amsterdamse studentenpredikant dr H. Wiersinga en diens afwijkende meningen over de leer der verzoening:

1. de synode verzoekt dr Wiersinga te luisteren naar het oordeel van de synode en zich ernstig te beraden over de vraag of zijn konfessionele en theologische positiekeuze geen herziening be-

hoeft, zulks in de verwachting, dat hij in zijn ambtelijk werk het belijden der kerk niet zal weer-spreken.

2. Voorts is aan de deputaten voor kerk en theologie gevraagd, de kwestie in bespreking te nemen, dr Wiersinga daarbij te betrekken en het resultaat aan de volgende synode te rapporteren.

3. de kerken worden opgewekt in de prediking niet alleen de nadruk te leggen op de vergevende kracht van Christus' offer, maar ook de wijze waarop de vergevende kracht in bekering en heiliging van het leven tot gelding moet komen.

Gereformeerde Kerken (syn.)

groeien niet verder! — Het aantal gereformeerden in ons land is in 1973 slechts met zegge en schrijve vier zielen gegroeid. Volgens het zojuist verschenen jaarboek 1974 van de Gereformeerde Kerken telden deze kerken per 1 januari 1973 879.834 belijdende leden en doopleden. Op 1 januari 1974 was dit aantal 879.838.

Een dergelijke geringe toename is in de geschiedenis van de Gereformeerde Kerken (afgezien van 1944, het jaar van de Vrijmaking) nog niet eerder voorgekomen. Insiders verwachten in de komende jaren een snelle vermindering van het ledental. Tegelijk is bekend geworden, dat 46 procent van de gedoopten geen belijdenis meer doet”, aldus „Trouw” van dinsdag 4 juni 1974.

E.O. — De Evangelische Oproep belegt op zaterdag 15 juni a.s. zijn derde nationale dag, en wel in de „Irenehal” van het Jaarbeurs-complex te Utrecht.

Deze EO-landdag heeft dit jaar wel een zeer bijzonder karakter, ten eerste vanwege de internationale aard van het programma van deze dag. Optreden zal b.v. de Indonesische zang- en muziekgroep „Nafiri Tuhan”; een kleurenklankrijk schouwspel en voor nederlandse begrippen uniek van karakter.

Voor de EO is deze muziekgroep geen onbekende. Twee jaar geleden traden ze al op voor de EO-televisie, met zeer veel waardering van het kijkerspubliek.

Voorts is het karakter van deze dag bijzonder, omdat het programma groots van opzet is.

Er zal massale koorzang zijn van een gemengd koor van duizend zangers en zangeressen, die onder leiding van de bekende koordirigent Jan van den Driest geestelijke liederen zullen zingen.

Alleen al voor dit geweldige koor zal er een enorm podium worden gebouwd in de immens grote Irenehal, waarop dit koor wordt opgesteld.

Andere muzikale facetten van het programma zijn o.a. het optreden van het bekende Gospelteam „The Lighters”, die muziek en zang brengen van nederlandse bodem. Vooral onder de jeugd is deze muziekgroep erg bekend.

Voorts zal er een optreden zijn van Harry Smink, bariton, alsmede van het radio-ensemble „De Trekvogels” o.l.v. Wessel Dekker, dat in het vóór-programma optreedt.

Het internationale karakter van het programma komt ook tot uiting bij de sprekers op deze dag. Sadrach Maloka, een bekende bantu-predikant uit Zuid-Afrika zal op deze dag spreken, naast ds W. Glashouwer, de voorzitter van de EO en prof. C. Veenhof, hoogleraar te Kampen.

Voor de kinderen is er in de Marijkehal, direct naast de Irenehal

gelegenheid, een apart kinderfeest georganiseerd door een veertigtal ervaren kinderwerkers. Hieraan zal o.a. het EO-kinderkoor meewerken. Voor de kinderen is het verder een verrassingsprogramma. Ook voor hen wordt het een echte feestdag.

Om gezamenlijk deze EO-landdag te kunnen bezoeken wordt vanuit vele plaatsen bustochten georganiseerd naar Utrecht. De toegang is gratis.

Van het geheel worden radio- en televisie-opnamen gemaakt.

De Hemelse Vader heeft thuisgehaald Zijn moegestreden kind, onze lieve Moeder, Schoonmoeder en Oma

Geesje van Henten-Swankhuisen

weduwe van Dirk van Henten

op de leeftijd van 77 jaar.

Psalm 103 : 7 (oude ber.)

Zwolle,
J. Wendt-van Henten
H. A. Wendt

Loosdrecht,
W. A. Strating-v. Henten
A. Strating

Loosdrecht,
H. van Henten
R. van Henten-de Vries
Bussum,
K. W. van Swinderen
en kleinkinderen

Oud-Loosdrecht, 7 juni 1974

Corr.-adres:
Oud-Loosdrechtsedijk 96

De begrafenis heeft inmiddels op maandag 10 juni te Oud-Loosdrecht plaatsgehad.

Te huur

van 28-7 tot 9-8

EEN BUNGALOW

met grote tuin en terras
te Heemskerk, plm. 4 km
van zee.
f 300,— per week.

Tel. 02510-32513.

Drukkerij »Steenbergen«

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukwerk

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

Wat ga jij doen, als je je hebt?

Eindexamentijd.

Je schoolperiode is afgelopen, de toekomst wacht.

Veel van je klasgenoten kiezen een baan op kantoor; sommigen gaan misschien doorstuderen.

En jij? Wat zijn jouw plannen voor de toekomst?

Er is een beroep, waarin jonge mensen onontbeerlijk zijn. Afwisselend, niet altijd even gemakkelijk, maar in ieder geval boeiend en dankbaar werk.

Als ziekenverzorgende

weet je inhoud te geven aan het leven van anderen en... dat van jezelf!

In oktober start de Egmontshof* met de opleiding voor het diploma Ziekenverzorging, welke opleiding wordt gehouden te Oud Beijerland.

Jongens en meisjes, die vóór 1 oktober 1974 17 jaar zijn geworden en aan de door de Geneeskundige Hoofdinspectie gestelde eisen betreffende het voortgezet onderwijs voldoen, komen in aanmerking.

Gedurende de prae-klinische periode van 8 weken ontvang je een zakgeld, terwijl reiskosten om de 14 dagen vergoed worden.

Belangstelling? Alle verzoeken om inlichtingen, alsmede sollicitaties te richten aan:

Zr. H. v.d. Stel, Irenestraat 31, Nieuw Beijerland.
Tel. 01869-2323 (na 18.00 uur)

* De Egmontshof is het nieuwe verpleegtehuis van de Interkerkelijke Stichting Verpleegtehuizen Hoekse Waard e.o., met een toekomstige capaciteit van 180 bedden voor respectievelijk somatisch zieken en demente bejaarden. Ingebruikname van het verpleegtehuis omstreeks januari 1975.

de Egmontshof

Vereniging van Stichting en Instandhouding van Scholen met de Bijbel in de N.O.P., afdeling Emmeloord

vraagt

voor één harer 6-klassige basisscholen te Emmeloord

EEN HOOFD

behorende tot de Chr. Geref. Kerk of Geref. Vrijg. Buiten Verband.

Inlichtingen bij de heer P. C. de Jager, Herculesstr. 43, Emmeloord. Tel. 05270-3173.

Sollicitaties aan de heer v. Dalen, Caspischestraat 16, Emmeloord.

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN DIT BLAD

WELKE PREDIKANT OF STUDENT

is in staat bij ons te preken op de zondagen
14 juli, 28 juli en 4 aug.

Wie ons kan en wil helpen wordt vriendelijk verzocht zich in verbinding te stellen met:

R. Woltjer, Rijksweg 137,
Ten Post (Gr.)
Tel. 05902-1577.

TE HUUR

op de Veluwe

vrijstaand huis met grote tuin.

13-7 t.m. 27-7.

Voor 2-6 volw. personen.

Lage prijs.

Tel. 08380 - 16969.

Redactieleden

Ds G. Janssen
Drs H. de Jong
D. W. L. Milo
Ds H. Smit
Drs H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

Postbus 7176
te Amsterdam.

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Slotlaan 220, Zeist.
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 22,50 per jaar
f 11,75 per halfjaar
f 6,15 per kwartaal
Buitenland: Europa
en zeepost f 30,—;
Luchtpost f 50,—

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie
Rotterdamse Rijweg
174, Rotterdam-8
Tel. 010 - 153535
Giro 40.49.45

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.